

LJUDSKI GLAS

== POLITIČNI TEDNIK ZA SLOVENSKO LJUDSTVO. ==

Izhaja vsak petek in stane za vse leto 12 K, za pol leta 6 K in za četrt leta 3 K. Posamezna številka stane 30 vinarjev. Inserati po dogovoru.

Vse dopise in pošiljatve je frankirati in naslavljati na: „LJUDSKI GLAS“, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, I. nadstr., Učiteljska tiskarna.

Novi davki.

Tobak se je podražil za 50 odstotkov, železnice pa kar za 200 odstotkov in sedaj osvobodjeni Jugoslovani komaj čakajo, kedaj jim bo naša nova država zaračunala še zrak, ki ga dihaajo v tej ljubeznjivi domovini. Res, ne najdemo izraza, s katerim bi primerno ožigosali to nesramno oderuštvo, ki ga vganjajo naše oblasti med obubožanim ljudstvom.

Že stara Avstrija je imela to lepo navado, da svojih velikih izdatkov za cesarske postopake, za vojaštvo (militarizem) in za druge potrebne in nepotrebne stvari ni krila iz ogromnih profitov raznih plemenitih in neplemenitih kapitalistov, tovarnarjev, bankirjev, veleposestnikov itd., ampak izprešala jih je iz ubogega ljudstva v obliki indirektnih davkov. To se pravi, da ni naložila primernih davkov raznim denarnim mogotcem, ampak obdavčila je živila in druge najpotrebnejše stvari, ki jih potrebujejo v enaki meri revež in bogatin za svoje življenje. Naložila je razne visoke pristojbine na kavo, sol, tobak, petrolej itd. in s tem, da je kupil zavojček tobaka, je moral plačevati državi revež ravno iste davke, kakor bogatin, ki se valja v milijonih.

Naša socialistična stranka se je že v dunajskem državnem zboru dolga leta najtrdozvojnije upirala in bojevala proti takemu izžemanju revnega ljudstva in prikritemu podpiranju bogatinov, a opravila ni mnogo, ker je bila preslaba. Ona je stala vedno na stališču, da naj davke plačuje v prvi vrsti oni, ki jih lahko, oni, ki živijo od dela drugih. Čim večje imetje in čim večje dohodke ima kdo, tem večje davke naj plačuje. Pri indirektnih davkih je pa to ravno obratno. Čim revnejši je kdo, tem večje davke mora plačevati, saj tega nam menda ni treba dokazovati, da je revežev goldinar vreden mnogo več nego bogatinov, ker ga revež pogreša mnogo težje nego bogatin. Indirektni davki so zato največja krivica in zato socialisti odločno zahtevajo, da se odpravijo.

Priznamo, država se nahaja v težkem položaju, rabi denarja, denarja in zopet denarja, da zaceli največje rane, zadane ji tekom te dolge, grozne vojne. Prav, naj si vzame denar, ki ga neobhodno potrebuje, a odločno odklanjamo, da bi ga izprešala iz obubožanega ljudstva. Vzame naj si ga tam, kjer ga je na kupe, to je zlasti pri — vojnih dobičkarjih. Tisoče jih je pri nas, ki so si nabrali na račun stradalnega ljudstva med vojno milijone, a liberalci belgrajske vlade ne gre po denar k tem, ampak ga gre krast v obliki indirektnih davkov k revežem. Skrajni čas je že torej, da se izvrše volitve. Tedaj bo ljudstvo pomedlo korenito s to liberalno zalogo, ki si še vedno predstavlja, da ima bogatin vse pravice, revež pa vse dolžnosti.

Ljudstvo in njegovi vodniki.

Vsem nam je še v dobrem spominu, kako so obsedani vodniki slovenskega ljudstva pri vsaki priliki med to krvavo vojno naglašali »neomajno zvestobo« slovenskega ljudstva do habsburških propalic in nesebično »junaštvo« vseh slovenskih polkov. Kadarkoli in kjerkoli so gnali naše fante in može v krvavo klanje, vedno so naglašali ti ljudje, da se bodo Slovenci bojevali do konca. Ti ljudje so bili pravi rablji ljudstva, ker so nekdanje avstrijske mogočnejše ščuvali, naj pri največjih in najbolj krvavih spopadih se poslužijo »zvestih« in »junaških« slovenskih polkov. In uspehi tega klečeplazenja in ščuvanja — kakšen je? Slovenskih mož in fantov je več kot polovica padlo brez potrebe, samo zaradi tega, ker se je cesarja in razne generale naravnost pozivilo, naj se slovenske polke pridno »porablja«, ali kakor se je to pisalo v liberalnih in klerikalnih istih — »naj se jim dovoli zadostiti njih vroči želji, spoprijeti se s sovražnikom.« Glede sovražnikov se pri tem ni delalo nobenih izjem, naj so bili to Rusi, Srbi, Lahi, Romuni, Francozi, Angleži ali kdorkoli. Tako imajo dosedani narodovi voditelji na svoji črni vesti številne žrtve; na tisoče je danes med nami sirot in vdov, ki so vsled tega klečeplazstva in nesramne hinavščine izgubili svoje očete, može in rednike. Danes je s številkami dokazano, da imamo Slovenci povprečno več vojnih invalidov, kakor katerikoli drugi narod bivše Avstro-ogrske

države. Ali so naši fantje in može res tako zelo hrepeneli po krvavem boju, po žrtvah, po smrti? Vsakdo, ki je bil vojak, vé, da to ni res. Res pa je, da so se razni generali in drugi avstrijski mogočnjaki večkrat in bolj pogostoma posluževali slovenskih polkov, kakor na priliko Nemcev ali pa Madžarov. Zakaj, se vprašamo. Zato, ker so slovenski klerikalni in liberalni veljaki za to vedno prosili. Prosili so pa zato, ker so se sami hoteli prilizniti cesarski in generalski gospodi, zato, da so bili odlikovani z zaslužnimi križci in bili deležni tudi drugih velikih dobrot, vse na račun »svojega« naroda, katerega so izdajali celo svoje življenje.

Prav zavestno so že leta in leta pripravljali slovensko ljudstvo na to »krvavo daritev«. Lahko bi ponatisnili cele knjige, koliko so si v tem pogledu stekli zaslug »Domoljub«, »Slovenec« »Slovenski Narod« in drugi klerikalni in liberalni listi. Ti listi danes kriče, kako ljubijo svobodo, demokracijo in ljudstvo. Kaj pa so ravno isti listi pisali pred in med vojno? Poenili se bomo še o tem. Danes hočemo pokazati, kaj se je govorilo eno leto pred to vojno v Ljubljani (leta 1913). Tisto leto se je namreč vršil v Ljubljani slovensko-hrvaški Katoliški shod.

Kanonik dr. Gruden je dejal v imenu pripravljalnega odbora tega shoda: »Iz Rima hite naše misli tja na cesarski Dunaj, kjer je prestolnica našega presvetlega vladarja, ki z očetovsko ljubeznijo

LISTEK.

LAJOVIC ALBIN:

Organizacija kmetijskih šol.

Danes dokazovati potrebo kmetijskih šol. bi se reklo, čas izgubljal. O tem je vsakdo prepričan. Mislimo moramo temveč na njih ustanovitve in organizacijo. Predno pa o tem dalje govorim, hočem ugotoviti najprej, kaj že imamo na tem polju.

Slovenija šteje okoli 1.600.000 prebivalcev. 65 % t. j. okroglo 1 milijon ali okroglo 150.000 družin pripada kmečkemu stanu. Za strokovno izobrazbo tega stanu so skrbele reci in piši tri cele gospodarske šole, namreč kmetijska šola na Ormu, v Sentjurju ob juž. železnici ter ona v Gorici. Vzdrževale so jih dežele same, državi, ki je imela sicer za kanone vedno dovelj sredstev, ni padlo na um, da bi ustanovila kje državno kmetijsko šolo, dasiravno so njeni mogotci vedeli, da je predpogoj gospodarskega napredka izobrazba kmetijskega stanu.

Omenjene tri gospodarske šole so po značaju nižje gospodarske šole. Predpogoj za vzprejem je dokončana ljud. šola, telesna dospelost in dopolnjeno 16. leto. Učitelji so absolventi gospodarskih visokih šol, ali če teh ni, učitelji, ki so v kmetijstvu posebno podkovani. Šole imajo po dva letnika. Absolventi tvorijo naš kmetijski naraščaj; zvečine so to sinovi boljših posestnikov, ki prevzamejo pozneje doma posestva. Posebno poudarjena je praktična izobrazba, toda tudi teorijo se temeljito uči.

Število gojencev je silno omejeno. Zato je izmed mnogih poklicanih, le malo izvoljenih. Da bi se pa vsaj površno izobrazilo čim največ fantov, zato so prirejale vse tri šole različne tečaje, n. pr. vinarške, kletarske, sadjarske, mlekarške itd. Da taka krparija ni mogla roditi obilnega in dobrega sadu, je popolnoma jasno, kakor je nasprotno tudi resnica, da so se vse šole najresneje trudile za gospodarski napredek našega naroda in kar smo na tem polju dosegli, zato gre v prvi vrsti le njim hvala.

Opozoriti pa moram pri tej priliki še na našo »kranjsko« sramoto, na ponavljalno šolo na kmetih. Da bi morala biti

skrbi za vse svoje narode in čegar mo-
drost nam je prav v zadnjih hudih časih
olirnila dragoceno dobroto miru. Zato
predlagam, naj se pošlje presvetlemu ce-
sarju sledeča vdanostna izjava:

Njegovemu c. in kr. apostolskemu
Veličanstvu — Ischl. Dvajset tisoč Slo-
vencev in Hrvatov, z vestih podlož-
nikov Vašega Veličanstva, zbranih na
katoliškem shodu v Ljubljani, obnavlja ob
tem slovesnem trenutku svojemu apostol-
skemu vladarju prisego neomajne
zvestobe in vdanosti, proseč za
njegovo vzvišeno osebo in prejasno, ce-
sarsko hišo vso srečo in blago-
slov.

In bivši deželni glavar dr. Šusteršič
je kričal na tem shodu:

»Ta zvestoba ni trenutno čuvstvova-
nje, ona je trdna in neomahljiva, ker je
osidrana v naši veri! Mi danes kličemo
cesarju: Cesar in Kralj! Glej s svojega vi-
sokega prestola danes tu sem, na svoj
zvesti slovenski in hrvatski narod, **prepri-
čaj se**, da ni zvestejšega naroda v celi dr-
žavi! (Burno pritrdjevanje.) Naj pljuska
okoli Tebe sovražno valovje, razbije se
ob skali naše zvestobe.«

Tako in podobno so govorili in po-
zivali tistega krvoločnega, ki so ga ime-
novali »apostolsko Veličanstvo cesar
Franc Jožef I«, naj se **prepriča** o naši
zvestobi. Ko je ta krvolok započel to ne-
srečno svetovno vojno, so ti »vodniki« na-
roda ostali doma, v boj pa poslali nesrečno
slovensko ljudstvo, da je izkrvavelo do
konca. Med tem, ko so se morali slo-
venski možje in fantje boriti po oddaljenih
deželah za tuje kapitalistične in dinastične
interese, so hujšali ostali doma, kjer
so drli in teptali domače ljudstvo; vzeli
so mu vse, imetje in zdravje.

Ali je še kje kdo izmed revnega, ople-
njenega, poteptanega in izdanega sloven-
skega ljudstva, kateremu se še niso odprle
oči? Ali se še kje dobi kakšen osel, ki
upa, da bo to revno delavno ljudstvo šlo
zopet za tistimi, ki so ga izdali in prodali?

Ne verujemo! Dal Bog, da bi naše
ljudstvo spoznalo svoje prave prija-
telje!

M.:

Kmetški gozdi in gospodarstvo.

Oglejmo si one tri glavne načine go-
spodarstva v visokem gozdu. Prvi in naj-
enostavnejši je oni sekanja v golo. To se

pravi: ko je les dozorel, se dotični odsek
poseka in sicer vse, kar tam stoji in po-
tem, ko je spravljeno, zasaadi oziroma po-
seje. To je najenostavnejši način in za-
hteva od gospodarja najmanj znanja. Se-
veda se sekanje v golo ne more in ne sme
vporabljati povsod, ker bi sicer v gotovih
razmerah trpel gozd ali gozdna tla ali
okolica. To so kraji, kjer bi plazovi, voda,
veter, odnesli zemljo ali pa nasad in bi
bilo umetno pogozdenje nemogoče, ali pa
bi sekanje v golo imelo za posledico pla-
zove, predvsem snežne, ki bi pretili spo-
daj ležečim krajem in napravam. Taki deli
gozdov stoje tudi pod posebnimi zakoni
in so dvoje vrste: Gozdi, ki so pod var-
stvom in gozdi, ki varujejo, torej varovani
ali ščiteni in pa varovalni ali ščitni goz-
dovi. Zadnji so predvsem kot varovalni
pasovi v gorovju na drevesni meji, da šči-
tijo nižje ležeče dele pred hudourniki in
plazovi. Sicer pa služijo ti gozdi po na-
vadi obem svrham tako, da jih lahko za-
znamujemo pod izrazom varstveni
gozdi.

Pri sekanju v golo (goličevju) je naj-
bolj važna glavna ali pravna sečnja, ki
daleč presega vse medpridelke: to so pre-
gozdovanja in postranske pridelke, listje,
stelja itd., po množini in vrednosti. Les,
gojen za te vrste sečnje, prednjači po ka-
kovosti in celinski meri (masi) vsem dru-
gim. Je najmanj vejnat in posamezna de-
bla so zelo stegnjena in valičasta, torej za
trgovino in porabo najboljša. Ima pa ta
sečnja svoje slabe strani, ki nagibljejo k
gospodarstvu drugega načina. Predvsem
je ta način težko izvedljiv ali celo nemo-
goč v mešanih gozdih. In ravno mešani
gozdi so težnja zadnjega časa, ne le zato,
ker nam nudijo različne vrste lesa, ampak
tudi zato, ker se radi različnih vrstnih
svojstev (ki smo jih prej nekaj omenili!)
lažje zoperstavljajo različnim naravnim
neizogledom: Viharju, snegu, mrčesu, bole-
zinim, ognju itd. Naj navedem en slučaj v
podkrepitev zgoraj izrečenega. V drugi
polovici devetnajstega stoletja so nastali
potom setve na sneg lepi enotni, čisti
smrekovi gozdi v Alpah, na Češkem in v
Nemčiji. Ker pa ima smreka ploščnato ko-
renino in korenini plitvo v zemlji, zato ni-
majo čisti smrekovi gozdi potrebne odpor-
ne sile, v vetru izpostavljenih krajih in
zato so nastale v teh krasnih šumah silne
polomijske od snega in vetra, kateri je izko-
reninil a milijone debel. V te polomijske
je naselil lubadar in tako razmnožil, da je
velike dele stoječih gozdov zapisal smrti.
Tako so nastale milijonske škode, katerih

je neprimerno bolj obvarovan mešan
gozd. Poleg tega pa zadene časih umetno
pomlajevanje, naj si bo že setev ali sajenje
na take nepričakovane zapreke, da je
uspeh često nepovoljen navzlic velikim
denarnim stroškom. Ta način gospodar-
stva je pa ugoden tudi le v razsežnejših
gozdih, če stavimo zahtevo na vsakoletne
ali vsaj na gotova leta se vračajoče, torej
zdržne dohodke in ne pride v tem slučaju
v poštev pri malih kmetških gozdih.

Drugi način je oplojna sečnja ali se-
kanje v omlajenje. Ta način ima poleg
drugih prednosti glaven smoter v tem, da
se omladitev izvrši naravnim potom in si-
cer potom zasejanja po semskih drevesih.
V ostalem pa zahteva ta način precej iste
oblike in razmere v gozdu, kot oni seka-
nja v golo. Vendar pa pušča veliko več
svobode v gospodarstvu, utesnjuje nepri-
merno manj mešanje gozdov, če jih sploh,
a zato stavi velike zahteve na znanje in
zmožnost gospodarjevo. Da razjasnim ra-
zumljivejši način oplojne sečnje, vzemi-
mo stvaren slučaj: Imamo smrekov gozd,
ki je mešan z jelko, kar je pri nas
navadno. Znano je, da smreka semeni iz-
datno nekako vsakih 5 do 10 let, kakršne
so pač razmere in lega kraja. Ker pa je
pravilen gozd pregost, je pod njim pre-
temno, da bi seme moglo vzakiliti. Da pa
kalitev dosežem, izvedem oplojno sečnjo.
To se pravi: v onem odseku, ki je zrel za
sekanje oziroma določen, odberem zdrava
in krepka drevesa za semenice, ki morajo
biti enakomerno porazdeljena po vsem od-
seku, ostalo pa posekam. Treba pa se je
pri tem ozirati na semenska leta in po tem
uravnati sekanje. Predvsem je pa paziti
na to, da semenice ne stoje pregosto ali
preredko. V prvem slučaju seme ne bo ce-
ločno vzaklilo, v drugem bo pa trava in
germičevje prebujno pokrilo tla in bo po-
mlajenje negotovo. K temu se pa še pri-
druži nevarnost, da mi veter pomeče se-
menice. Treba je torej previdnosti, ki mora
biti oprta s primerno znanostjo. Pri tem
načinu sekanja pa odpade ona pri prvem
načinu omenjena nevarnost glede zemlje,
ker jo varuje pred vsemi naravnimi neizog-
ledami primerna streha semenice. Ko se mladi-
čje zaseje in doseže starost, v kateri je
izven posebne nevarnosti, da ga zaduše
druge rastline, izvedem še pravno seč-
njo, to je, da odstranim še semenice in
omlajenje je izvedeno. To pravno sečnjo
pa je, če le mogoče, prestaviti v zimski
čas, ko s podiranjem debel in spravljanjem
najmanj škodimo mladičevju. To pa ne ve-
lja toliko za jelko, kakor za vse druge

nekaka matica kmetijskih šol, a je vse kaj
drugega kot to. Kjer je učitelj sam navdu-
šen gospodar, no, tam se tudi ponavljala
šola kot nekaka miniatura kmetijske šole
obnaša prav dobro. Drugače je pa ponav-
ljalka sitno in težko breme. Nagrada za
kmetijski pouk v teh šolah je pa tudi tako
velika, da se učitelj — najrevnejši izmed
proletarcev — nikakor ne more navduše-
vati za tako delo.

Tako! To imamo! Poglejmo še malo
k sosedu-obrtniku!

Kdor hoče postati mizar, čevljar, ali
kaj drugega, se mora tri leta pošteno učiti.
Zahteva se dovršena ljudska šola, neopo-
rečna npravnost in dovršeno 14 leto. V vsa-
kem večjem obrtnem kraju, kjer je le 10
do 15 vajencev, je večerna obrtna nada-
ljevalnica, ki ima tri letnike ali razrede.
Kdor hoče postati pomočnik, mora doka-
zati, da je dovršil nadaljevalnico in na-
praviti mora poleg tega pred posebno
obrtno komisijo praktično preizkušnjo. Na-
to dobi izpričevalo, mora služiti še par let
kot pomočnik, potem šele lahko začne na
svojo roko. Kdor pa hoče še večje izob-
razbe, se zapiše na višjo obrtno šolo,
kjer se zahteva za nerokodelce 4 nižje
razrede realke, ali meščanska šola. Višja

obrtne šole je v Ljubljani, vzdržuje jo dr-
žava. Obrtna nadaljevalnica imamo kot
rečeno v vsakem večjem kraju, subvenci-
jonira jih država, trgovska in obrtna zbor-
nica v Ljubljani.

V primeri z obrtniki je kmet glede
strokovnih šol naravnost berač, čeprav je
prvih štirikrat manj. Tu je treba nujne in
temeljite pomoči.

Ustanovitev kmetijskih šol je prva
naloga naša in naše vlade. Predstavljam
si to takole:

Na približno vsakih 2500 kmetških dru-
žin, kar odgovarja nekako političnemu
okraju, naj se ustanovi osnovna gospodar-
ska šola, ki imej dva letnika in bodi ob-
vezna za vse sinove, ki nameravajo pre-
vzeti domačije in ki se ne posvete kaki
obrtni. Pogoji: dovršena ljudska šola, ali
dva razreda višje narodne šole in dopol-
njeno 14 leto.

Poleg redne deške gospodarske šole,
bi bila izredna deklška istotako dveletna
in pod istimi pogoji. Samo da bi imela
slednja eno leto takozvano »poletno« 4 do
6mesečno, drugo leto zimsko 4—6mesečno
gospodinjstvo šolo. Tako bi se vsaka de-
klka izobrazila strokovno za svoj odgo-

vornosti poln poklic kot bodoča gospodi-
nja.

Šole vzdržuj država, podpiraj Kmetij-
ska družba in v prvi vrsti kmetje sami.
Učitelji so absolventi gospodarskih vi-
soških šol, v pomanjkanju učiteljev, ki so v
kmetijstvu posebno dobro podkovani.

Takih šol bi bilo treba približno 60.
Prostor in posestvo bi se dobilo na ta na-
čin, da se razlasti veleposestvo, odkupi
grad, kjer se more nastaniti takoj osnov-
na gospodarska šola. Vsak okraj ima tako
primerno posestvo in stroški bi bili le za
opremo in vzdrževanje šol, v kolikor bi
ne bile same po sebi aktivne. Za revne bi
bil od države vzdrževan internat, kjer bi
imeli najrevnejši sloji popolnoma prosta
mesta.

Naslednja stopnja kmetijskih šol so
takozvane gospodarske srednje šole. Ena
taka šola bi bila potrebna vsaj na 50.000
kmečkih družin. Pogoji za vzprejem: dovr-
šena osnovna gospodarska šola, ali dovr-
šena višja narodna šola, ali dovršeni 4
razredi katerekoli srednje šole. Srednja
gospodarska šola ima 4 letnike, absolventi
so jednaki absolventom drugih srednjih
šol. Učitelji izključno z visokošolsko na-
obrazbo. Šola ima lastno ekonomijo, vzdr-

iglovce, predvsem za smreko, ker je jelka izrazito senčno drevo in uspe zaploditev v tako temačnih lesovih, da druga rastlina ne more tekmovati. Zato bo v našem primeru prva omladina, ki se pokaže že pri močnem pregozdovanju, jelka in nam zanjo skrb odpade. Da pa zaplodimo jelko preje kakor smreko, je dobro in potrebno, da ima nekaj let prednosti v starosti, ker raste počasneje in bi jo smreka s hitro rastjo utopila. Tako upravljan gozd proizvajava v celoti isto množino (maso) lesa in tudi kakovost ne zaostaja čutno za ono sekanja v golo.

Tretji način je prebiralna sečnja. Ime točno pojasnjuje delo, da se v gozdu prebira. Ta način gospodarstva je ustvaril gozd, ki je najbolj podoben, če ne docela enak pragozdu, samo da se v njem sledi urejevalna in zapovedujoča človeška roka. Zato je bolje, če rečemo, da nam je bil pragozd vzorec, po katerem smo posneli ta način gospodarstva. V takem gozdu nahajamo vse starosti drevja na enem kraju. Od pragozda se loči v tem, da mi zrela debela, bolna in nepotrebna posekamo, tam pa razpadajo brez reda. Zato pa ta način gospodarstva pušča popolno svobodo tudi glede mešanja. V prebiralnem gozdu so raztresene lahko vse vrste drevja (ki se med sabo ne izključujejo) posamič ali malih skupinah ali ograbkih preko vse ploskve in vse starosti od enoletnih do zrelih debel, ravno tako po vsem gozdu. In ker kmet rabi v svojem gospodarstvu razne debelosti in razne vrste lesa, se je nehote in nevede oprijel te oblike, ki jo mu je nudila narava sama. Če je pa hotel les za trgovino, je vedno odbral debel in zrel les. Umetno pomlajevati mu ni bilo treba, ker se je zasejalo samo in obenem je nudila ta oblika gozda največjo odporno silo proti vsem nevarnostim. V tej obliki je gozd sam na sebi najbolj zavarovan, enako tudi tla in okolica, ker tak gozd ostane vedno sklenjen brez jas in goličav in streha vej sega od vrhov do tal. To obliko imajo zaradi tega tudi vsi varstveni gozdi in zakon sam predpisuje prebiralno sečnjo zanje. In ker ima prebiralni gozd vse te vrline že na majhnih ploskvah, zato je ta način dobro utemeljen in upravičen pri malih kmetijskih gozdi. Vendar ima tudi ta svoje slabe strani, ki se pokažejo posebno pri večjih gozdi, kjer je les namenjen kupčiji. Predvsem zahteva od gospodarja spretnosti in znanosti. Les zaostaja po kakovosti, ker je bolj vejnat in so zato tudi debela bolj stožčasta, prišpičena. Masa lesa je torej manjša. Vrh tega je pa les sekan vedno na celi ploskovini in so torej hlodi raztreseni po celem gozdu, kar zelo otežkoča spravilo in podraži izvoz. Zato se pa razsežnejši gozdi, če niso varstveni gozdi, ne

upravljajo po tem načinu. Za majhne gozde, kakor so kmetijski parti ali deli od leta 1870. naprej, ko se je izvedla delitev, pa ti pomisleki ne pridejo v poštev, ker kmet rabi po večini les zase in za svoje gospodarstvo.

Dopisi.

Iz Šmihela na Dolenjskem nam pišejo: »Dolenjske novice« so se blagovolile zaleteti v mojo osebo in na vse pretege hvalijo svojo SLS., to je klerikalce. Res, rad bi vedel, kaj je klerikalna stranka tako velikega naredila za naše ljudstvo? Morda med vojno, ko ste rekvirirali kar na debelo živino in žito? Umljivo je tedaj, če ljudstvo trumoma zapušča vašo mačehovsko stranko in pritrjuje vašim govornikom le še kaka stara ženica. Ste videli pa naše shode? Vprašamo vas dalje tudi, kdaj je še naša stranka izpremenila svoje ime, med tem, ko se vaša prekrsti in prebarva vsake kvatre. Mi smo bili, smo in ostanemo socialni demokratje, pa če se »Dolenjske novice« postavijo stokrat na glavo. Pravite, da ste vi najmočnejša stranka, prav, zato ste pa torej potem tudi vi odgovorni za vse, kar se danes godi po naši domovini. Kaj se ne bojite, da vas primeta za ušesa delavec in kmet? Pravico imata, saj ste vodili doslej oba za nos. To ljudstvo vidi in čuti, zato se za teka v vedno večjem številu k nam, ker vidi, da je le naša stranka njegova resnična prijateljica. Ne gre vam v glavo, da sta kmetova in delavčeva roka žuljavi, zato tudi spadata oba v isto stranko. Na razne osebne napade ne bom odgovarjal, svetujem pa temu nečednemu lističu, da molči, sicer bo izvedel še kaj.

V Šmihelu, 15. aprila 1919.

Jožef Pirnat.

Kostrivnica pri Rogaški Slatini. Tu se je vršil socialistični shod, katerega se je naš g. župnik tako ustrašil, da je na Cvetno nedeljo bruhal ogenj in žveplo na našo stranko začel pripovedovati, da zaničujemo mi vero. Može in fante je povabil v farovž na poduk. Mi smo mnenja, da sta cerkev in prižnica namenjeni božji besedi, ne pa agitacijam za politične stranke. — Pred nekaj tedni so vabili ljudi v farovž k nekemu podpisovanju, češ, da bodo dobili ceno moko. Ta je prišla, a skoro polovico dražja, kot drugod. — Ponižno vprašujemo tudi, kaj je z denarjem za zvon. Vlani se je pobiralo v ta namen in obetal v treh mesecih nov zvon, sedaj pa ni ne denarja ne zvona.

Iz Rogaške Slatine. Delavci in kmetje, bliža se nam prvi majnik, ki si ga je izbralo ubogo in zatirano ljudstvo

vsega sveta za svoj praznik. Pokažimo, da se tudi pri nas zavedamo skupnosti s proletarijatom vsega sveta in, da hočemo priboriti sebi in našim potomcem lepšo bodočnost in lepše življenje, kot smo ga pa uživali doslej. Tu pri nas bomo obhajali ta praznik nad vse slovesno. Ob 5. uri zjutraj bo igrala po Rogaški Slatini godba. Dopoldne se bo nato vršil velik shod. Govornik pride iz Ljubljane. Zvečer se pa vrši velika veselica in ples v hotelu »Pri pošti«. Pripeljite s seboj tudi svoje žene, da se tudi one prepoje z našim duhom in da bodo postale vrle bojevnice armade revnih in zatiranih.

Širite naš list!

Po svetu.

Mirovna konferenca.

Konečno gre menda res zločinska pariška komedija h koncu, vsaj tako se trdi sedaj vse vprek. Iz vseh koncev sveta so prišli pred meseci zastopniki narodov in držav, da bi v skupnem posvetovanju ustvarili človeštvu pravičen mir, a že v prvih dneh jih je doletelo težko razočaranje. V Parizu so jih postavili pred vrata in takozvani »svet desetorice«, to je dveh zastopnikov ententnih velesil (Francije, Anglije, Italije, Amerike in Japonske) je vzel sam vso zadevo v roke. Samogoltnim imperijalistom pa niti to ni zadostovalo in odslovili so jih še šest in skovali so »svet četvorice«. Štirje moške, to je Wilson (Amerikanec), Orlando (Italijan), Clemenceau (Francoz) in Lloyd George (Anglež) so se zaklenili v sobo, kjer na tihem in na skrivnem kujejo usodo milijonom in milijonom. Kaj takega zgodovina menda še ni doživela, da bi štirje moške odločevali o usodi vsega sveta in vse človeštvo naj bi brez ugovora pojedlo, kar jim bodo skuhal ti štirje možakarji. Na veliki teden so se baje posvetovali o jadranskem vprašanju. Kako so odločili, tega ne izve živa duša, vse pa kaže, da moramo pričakovati le slabo. Izgubljena je najmanj naša lepa Primorska in pol milijona najzavednejšega našega naroda so žrtvovali laški požrešnosti. Če imenujejo v Parizu to pravično, potem bi bila tudi sveta vojna, ki jo bi nekoč še bojevala Jugoslavija za osvoboditve tega najdragocenejšega dela naše domovine. Prepričani smo pa seveda, da ta mir, ki ga bodo sklenili v Parizu, ne bo obveljal. Pariška konferenca gre h koncu, še par tednov bo trajala ta grda komedija, a narodi se ne bodo dali ukleniti v nove verige, ki jih kujejo tam imperijalisti in kapitalisti. Pariškemu »svetu četvorice«

žuje jo država, v kolikor ni sama aktivna. Za Slovenijo bi zadostovale za prvo silo 3 srednje gospodarske šole in sicer v Mariboru, Celovcu ali Gorici in v Ljubljani (Kodeljevo).

Absolventi srednjih gospodarskih šol bi prišli vpoštev, v kolikor bi ne imeli lastnih posestev, kot okrajni agronomi, kot gospodarski upravitelji, upravni uradniki gospodarskih zadrug, učitelji na osnovnih gospodarskih šolah, potem ko so napravili poseben tečaj in za polno drugih poklicev, ki jih doslej še ne poznamo.

Za učitelje na gospodarskih osnovnih in srednjih šolah, za okrožne agrarne nadzornike, za deželne gospodarske poročevalce in druge višje gospodarske uradnike pa bi skrbela gospodarska visoka šola, ki naj se ravna po dunajski Bodenkulturi, ali pa Gospodarski Akademiji v Táboru, odnosno oni v Libercu na Češkem. Za celo Jugoslavijo, ki je izrazito agrarna, bi morali imeti najmanj 4 go-

darske visoke šole in sicer v Zagrebu za Slovenijo in zapadno kraljevino, v Sarajevu za Bosno, Dalmacijo in Črno goro, v Novem Sadu za Banat in Slavonijo, ter v Belgradu ali kakem drugem mestu za staro in novo Srbijo.

Redni slušatelji so absolventje vseh gospodarskih srednjih šol enakopravnih srednjih šol. Gospodarske visoke šole morajo imeti lastno vzorno gospodarstvo v velikem obsegu, vzdržuje jih država, v kolikor niso same aktivne. Po 6 semestrih dobi slušatelj absolutorij in ko je položil 2 strokovni izpit po dveletni praksi naslov inženirja-agronoma.

Gospodarska visoka šola ima vse pravice univerze, slušatelji so enakopravni z drugimi akademiki.

Gospodarske srednje in visoke šole obiskujejo lahko dijakinje, ki uživajo iste pravice in prednosti kot dijaki.

Mogoče poreče kdo: Glej, glej, slabo bo na svetu, če bo »gospod« polje obde-

laval. To nikakor ne velja, to je kriv nauk, ki smo ga morali poslušati stoletja. Vsak stan stremlji za čim najpopolnejšo izobrazbo, v prvi vrsti pa bi moral na to gledati naš kmet, ki je podlaga, temelj vsemu. In če je temelj svižnat, kakšna je stavba narodne palače? Piškava, preperela, ki se ob prvem večjem vetriču sesuje. Delo, fizično delo naj je cilj nas in naše mladine, zakaj le delo prinese v človeška srca srečo in zadovoljnost!

Tako sem si zamislil jaz organizacijo kmetijskih šol. Seveda so to na prvi pogled ogromne zahteve: 60 osnovnih gospodarskih šol, tri srednje samo za Slovenijo in 4 visoke za celo Jugoslavijo. Ali če napravimo primero z drugimi stanovi, in to tudi resnično izvedemo, potem smo dohiteli le ono, česar nam ranjka mačeha pisana mati, kakršne ni poznal svet, ni hotela dati.

V Ljubljani, 17. mal. travna 1919.

bo sledil »svet zastopnikov vseh narodov in vseh zatirancev« in šele ta nam bo ustvaril svetu pravičen mir.

Stradajoči Dunaj.

Dunaj je bil nekoč glavno mesto velenosti, velike in do zob oborožene države, koje beseda je v svetu precej zalegla. Danes je Dunaj najžalostnejši ostanek pogorišča, ki se zove Nemška Avstrija. Do mozga je izžet in izstradan ta borni ostanek nekdanje mogočne države. Stotisoči so brez dela in brez jela in priliko imajo premišljevat, kam pripeljejo vsako državo propale dinastije in nezmožne vlade. Po mestu umira obupano ljudstvo od lakote, saj živila, ki jih pošilja tja ententa, so le kaplja v morje. Vlado imajo sicer že v rokah socialisti, a tudi ti seveda ne morejo delati čudežev ter prečarati kamenje v moko, vodo v mleko in les v meso. Imajo najboljšo voljo, store vse, kar je le mogoče, a kjer ni, tam pač ni. Nič čudnega torej, če je poginano ljudstvo v obup in sledi slepo hujšakem, ki hočejo z nasilnimi sredstvi vreči sedanjo vladno ter vreči ubogo deželo v popolno brezvladje. Vsak dan beremo o novih nemirih, demonstracijah itd. Tako so pretekle dni navalili takozvani komunisti na dunajski parlament in ga zažgali. Cene živil so naravnost grozne.

Na Bavarskem

še vedno ni miru. Zmerni socialisti se bojujejo z boljševiki, vlade prave ni nobene in vsepovsod je splošna anarhija. Stavke se vrste ena za drugo, trgovina je ubita, ljudstvo pa strada.

Nemiri v Italiji

se širijo bolj in bolj. V Milanu, največjem italijanskem mestu, skoro ni dneva, da bi ne prišlo do pobojev med vojaštvom in stavkujočim delavstvom, ki nikakor noče več prenašati sedanje vlade. Malo je danes bolj gnilih držav v Evropi, kot je Italija, zato gotovo ni več daleč dan, ko bo tam zavrelo in ko se bo zrušil tudi nenasitni laški imperijalizem, ki hoče požreti tretjino našega naroda in naše zemlje.

Krvnik je odšel v Švico.

Bivši nadvojvoda Friderik Habsburški je 15. t. m. ob sedmih s svojo rodbino in z malim spremstvom odpotoval v Švico.

Razne vesti.

Kakor je videti, bo Wilson s svojimi idejami popolnoma pogorel. — Reka in Dalmacija bodeta menda gotovo naši. — Bivšega avstrijskega zunanjega ministra Czernina so aretirali, ker je hotel pobegniti v Švico. — Albanci hočejo svojo državo. — Tudi v Španiji se pojavlja boljševizem. — Rumuni hočejo sporazum z Jugoslavijo in živeti v prijateljskih stikih z nami. — Nemci pravijo, da ne bodo podpisali mirovne pogodbe, če bodo pogoji preostri.

Črnogorska

narodna skupščina, ki se je pred kratkim vršila v Podgorici, se je ponovno izjavila za pridružitve k Jugoslaviji. Italijani sicer delajo, kakor povsod, tudi tu zgago, a volja ljudstva bo močnejša, kot pa mahinacije Italijanov in pa spodnega črnogorskega kralja Nikite, ki se sedaj potika po Francoskem in berači okrog entente, da bi ga zopet posadila na črnogorski prestol. Ljudstvo o njegovem kraljevanju ne mara ničesar slišati, saj ni delal drugega, kot špekuliral po borzah in barantal z vsem, celo s svojimi hčerkami, na račun ljudstva seveda.

„Domoljub“

je začel zadnje čase posvečati socialno-demokratski stranki vedno več pozornosti in trositi o njej vedno neumnejše laži. V svoji 16. številki pripoveduje svojim lahkovernim bralcem, da socialisti komaj čakajo, da bi podrli vse cerkve in pobesili vse duhovnike in še več takih bedarij.

Mi se z »Domoljubom« nismo nameravali mnogo pričakati in ga pustiti popolnoma v miru, ker vemo, da ljudstvo samo njemu in njegovi stranki trumoma obrača hrbet, preveč grehov ima na svoji kosmati vesti. Ker pa le ne dá miru, približujemo tu besede, ki jih je napisal njegov bratec »Slovenec« dne 7. julija 1914. leta, da bodo naši bralci sami lahko presodili, kako so poglavarji »Domoljubove« stranke naravnost divje hujškali na vojno, to največjo nesrečo, ki je kdaj zadela naš narod. Tele besede torej stoje v »Slovincu« z dne 7. julija 1914:

»Mi se ne oklepamo nobene vlade, temveč v trdni zavesti, kje je iskati bodočnosti našega naroda, se oklepamo države, in v tej trdni zavesti nudimo našemu presvitemu cesarju kot glavnemu zastopniku te države svojo moško zvestobo. (Gromoviti Živio!) Ta zvestoba mu ni nikdar manjkala, naši regimenti pred sovražnikom še nikdar niso ušli, in kadar bo naš cesar nas klical, da obračunimo s hudodelci, ki so zakrivali serajevsko katastrofo, takrat bodo ti takozvani »bratje Srbi«, ki spominjajo na tiste janičarje, ki so svojčas klali svoje brate in dejali »Ne boj se, brate!« (Veselost), takrat bodo ti »bratje« čutili našo pest (Živahno pritjevanje), takrat bo težka pest slovenskega vojaka, slovenskega fanta razdrobila črepinjo tistega Srba, v katerem živi požrešna megalomanija, ki ni zadovoljna s tem, kar mu je Bog dal, ampak ki bi rad ugrabil in hoče požreti vse, kakor požrešni otroci, ki nikdar ne vedo, kdaj imajo zadosti.«

Torej, dragi »Domoljub«, svetujemo ti prav od srca, da v bodoče o socialistih ne zineš niti besede več, sicer bomo nadaljevali s ponatiskovanjem tvojih nekdanjih lastnih besed, da bo naše ljudstvo popolnoma izprevidelo, kako grdo si ga vlekel za nos in kako slab ljudski prijatelj si bil, si še in vedno boš.

Obiskujte naše shode!

Prosveta.

Slovenski spisovnik. Založba Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani pripravlja izdajo velikega slovenskega vzornega spisovnika, ki bo zlasti našemu kmetstvu ljudstvu gotovo prav dobro služil kot vodnik in svetoalec pri raznih vlogah, dopisih in drugem pismenem občevanju z raznimi oblastmi. S pomočjo tega spisovnika bo vsak marsikaj lahko opravil kar sam in mu ne bo treba leteti za vsako malenkost takoj k dragemu advokatu. Opozorjamo na današnje »Poslano« v našem listu.

Socijalno-demokratski kmečki list. Na Dunaju je pričel izhajati »Bauernzeitung«, tednik, namenjen kmetstvu ljudstvu, ki razrešuje kmečka, poljedelska in kmečko-politična vprašanja.

Julij Bučar: Slovenski metuljar. Izšla je knjižica pod gornjim naslovom, kjer je v poljudnih besedah popisano, kako je ločiti, rediti in razpenjati metulje. Knjigo krasijo 15 slik in stane 5 K. Kdor se za metulje zanima, mu jo priporočamo.

§ Iz naše države. §

»Domovina.« Od različnih strani nam poročajo naši prijatelji, kako vsiljujejo liberalni agitatorji nepoučenemu ljudstvu ta neumni liberalni listič in agitirajo proti »Ljudskemu glasu«. Našim prijateljem mora biti to le v spodbudo, da izrinejo »Domovino« iz vseh naših hiš in razširijo »Ljudski glas« v zadnjo kočo.

Narodno predstavništvo je šlo čez praznike na počitnice in se zopet sestane maja. V roke namerava vzeti več važnih zadev.

Agrarna reforma. Na razna vprašanja odgovarjamo, da so vse dosedanje naredbe glede agrarne reforme le prehodnega značaja. Trajno more sklepiti o tej važni zadevi šele izvoljeni državni zbor. Čujemo pa, da nameravajo liberalci (JDS) vganjati tudi z agrarno reformo le komedijo in opehariti ljudstvo v korist bogatinov za zemljo. Upamo pa, da po volitvah ne bodo imeli nobene besede več.

Kmetijske zveze kujejo klerikalci po deželi na vse pretege, da bi upregli naše ljudstvo zopet v predvojni klerikalni voz. Ljudstvo pa zanje ni nič več preveč navdušeno. Osnovati bomo morali tudi ni veliko organizacijo socialističnih kmetov in obrtnikov. Prijatelji, razmišljajte o tem.

Naši vojni ujetniki v Italiji živijo v obupnih razmerah, kakor nam pripovedujejo ubežniki. Kaj se ne bo belgrajska vlada nič zmenila za nje?

Kakor liberalci, tako skušajo ustvariti sedaj tudi klerikalci enotno klerikalno stranko za vso Jugoslavijo. Bomo videli.

Poverjeništvu za socialno skrb uraduje od 15. aprila dalje od 8. ure dopoldne do 2. ure popoldne nepretrgoma. Vložišče je odprto od 8. do 12. ure dopoldne. Stranke se sprejemajo ob delavnikih od pol 11. do 12. ure dopoldne; poverjenik pa sprejema stranke le ob torkih, četrtkih in sobotah od 12. do 12. dopoldne.

Učitelji, sodrugi! Vabijo se vsi učitelji, sodrugi, da prijavijo svoj naslov na uredništvo »Napreja«. Nekateri somišljeniki žele prirediti v čimkrajšem roku sestanek, zato so nas naprosili, da sprejmemo naslove, ki naj bi omogočili čim obsežnejše sklicanje sestanka.

Občinski agrarni odbori. »Narodne Novine« prinašajo bansko naredbo o ustanovitvi občinskih agrarnih odborov za županije: zagrebško, varaždinsko in bje-lovarsko-križevaško v svrhu izvedbe agrarne reforme. Ako ima kdo v okolišu teh županij več kot 100 oralov zemlje, se mora tekom treh dni prijaviti. Enako vsi oni, ki se bavijo z obdelovanjem zemlje, a svoje zemlje nimajo ali jo imajo premalo, ter oni, ki jo imajo dovolj, pa jo obdelujejo z najetimi delavci, končno oni, ki obdelujejo svojo zemljo samo potom najetih delavcev. Za vsako od teh 5 kategorij se imajo izbrati občinski agrarni odbori, ki imajo ob času reševanja agrarne reforme posvetovalni glas. Občinska glavarstva morajo sestaviti popis objektov nad 100 oralov. Vsa zemljišča, ki jih veleposestniki ne morejo leta 1919. obdelati, se dajo v najem. Višina najemnine se naknadno določi.

Valuta. V začetku avgusta menda začnejo z urejevanjem valute. Zamenjavali bodo en dinar za dve kroni.

Za izmenjavo blaga med Češko in Jugoslavijo. Delegati češkoslovaške republike so prišli v Belgrad, da se dogovore z vlado o izmeni blaga med Čehoslovaško in Jugoslavijo.

Svobodna trgovina je pod državnim nadzorstvom. Izdajanje izkaznic iz enega kraja v drugega v isti pokrajini je poverjeno poverjeništvu za socialno skrb v dotični pokrajini.

V našo armado bo sprejetih še 1000 častnikov in 500 vojaških uradnikov bivše avstrijsko-ogrske armade.

Vsak naj pridobi vsaj dva naročnika!

Blago za naše kraje. V Solun so pripele zaloge tekstilnega blaga iz Francije in Anglije. Blago je namenjeno za naše kraje.

Posestva črnogorskega kralja. Vsa posestva bivšega črnogorskega kralja Nikolaja se bodo konfiscirala v korist države.

Prevoz Zrinjskega in Frankopana. LDU. Maribor, 17. Zemeljske ostanke narodnih mučenikov Zrinjskega in Frankopana prepeljejo 20. t. m. iz Dunajskega Novega mesta v Zagreb. Posebni vlak bo stal dalj časa v Mariboru. Ob celi jugoslovanski progi se pripravlja slovesen sprejem tega prevoza. To sta bila dva hrvatska plemiča, ki so jih usmrtili v Dunajskem Novem mestu, ker sta hotela odtrgati Hrvaško od Avstrije.

Amerika naj nam vrne naše ljudi. Belgrajska »Pravda« opozarja, da je prišel čas, da pozovemo iz Amerike naše ljudi. Sedaj, ko naj se izvede agrarna, trgovska, industrijska in obrtna reforma, nam treba sposobnih moči, ki naj te reforme udeležijo. Vedeti moramo, s koliko lastnimi močmi sploh razpolagamo. Duševno razpoloženje med izseljenci v Ameriki za vrnitev v zedinjeno in razširjeno domovino je ravno sedaj ugodno. To razpoloženje je še netižno odredbe ameriške vlade, ki gredo za tem, da lastnim, iz vojne vračajočim se ljudem zagotove najboljša mesta in izključijo z njih izseljence, to je v prvi vrsti naše ljudi. Vlada naj ne zamudi te prilike in takoj stori svojo dolžnost.

O jugoslovanski armadi dobivamo neprestane pritožbe. Dogajajo se slučaj, ki jih nismo doživljali niti za časa najsrditejših bojov ob Soči, ko so bili naši kraji vsi nabiti tujega vojaštva. Ne vemo in ni nam mogoče dognati, v koliko je pri teh izgredih soudeleženo redno vojaštvo slovenske, hrvaške in srbske narodnosti, vendar bi pa opozarjali meročajne vojaške faktorje, da nastopajo z vso strogostjo, sicer bo dobilo naše ljudstvo zelo čuden vtis o svojih odrešiteljih. Zlasti se odlikujejo oficirji, ki popivajo po ljubljanski okolici in si dovoljujejo največje samovoljnosti. Policijska ura za nje menda ne velja. So pač predbro plačani. Prihodnjič bomo govorili ostreje, če ne bo reda.

Jugoslovansko državno posojilo so razpisali v Belgradu. Tega menda ja ne bo doletela tako žalostna usoda kot avstrijskih vojnih posojil.

Slovenski visokošolci bodo prihodnje tedne zbirali za svoje stradalce tovariše, ki v najtežavnejših okolščinah nadaljujejo svoje študije po tujih vseučiliščih.

Mrčes. Vkljub vsemu vpitju po časopisih še vedno niso očiščeni naši uradi in druge oblasti raznih zasmehovalcev našega ljudstva in našega jezika iz avstrijskih časov. Zlasti k vojaštvu se je vrnilo mnogo ljudi, ki bi spadali na vislice, ne pa v oficirsko uniformo.

Gospodarske vesti.

Izvoz sira v inozemstvo. Ministrstvo trgovine je dovolilo izvoz sira 100 vagonov preko Soluna v zavezniške države.

Parobrodni promet po Donavi. Kmalu bo začel trgovski promet po Donavi. Tovori se bodo sprejemali na progi Vukovar Novi Sad, potniški promet pa se bo začel še ta teden na progi Belgrad-Baja in nazaj.

Izjednačenje davka na špirit in žganje. Davek na špirit in žganje se pobira sedaj po raznih pokrajinah naše države na različen način in v različni izmeri. Srbija ima monopol na špirit, za žganje pa se tamkaj ne pobira nikakega davka. Črnagora pozna samo davek od konsumiranega žganja in špirita, med tem ko se pla-

čuje pri nas od vsega žganja, ki se producira. Višina davka je nadalje pri nas povsem druga kot na Hrvatskem in tam zopet drugačna kot v Bosni in Hercegovini. Z ozirom na enotnost države je treba izjednačenje, vsaj za one pokrajine, kjer se to more izpeljati. V kratkem izide naredba finančnega ministrstva glede prodaje in obdavčenja šprita in žganja za vse pokrajine države razven Srbije in Črne gore. Naredba bo vsebovala maksimalno ceno za špirit kot tudi enakomerno obdavčenje špirita in žganja. Državna blagajna pričakuje od tega precejšen dohodek.

Žganega apna ima na razpolago 20 vagonov Urad za pospeševanje obrti po originalnih tovarniških cenah. Reflektanti na to apno naj priglasijo svoje zahteve nemudoma na omenjeni urad, Dunajska cesta št. 22. Če se reflektanti ne oglase do 23. t. m. se bo izdalo dovoljenje za izvoz preko državne meje. Apno se oddaja samo v celih vagonih.

Sladkor. Te dni so se v Belgradu v trgovinskem ministrstvu vršile konference o oskrbi s sladkorjem. Naša država potrebuje letno 8000 vagonov sladkorja. Od sedaj do novega pridelka potrebujemo še 6000 vagonov. V zalogah imamo in v naših tovarnah se še izdeluje okoli 2000 vagonov, tako, da bomo morali uvoziti okoli 400 vagonov. Ta primanjkljaj bomo morali pokriti vsekako iz Češke, kjer je še 27 sladkornih tovarn. Na razpolago imamo toliko tovarn in primernih zemljišč, da bi mogli v dveh do treh kampanjah pokriti lastno potrebo, ako bi se energično lotili dela. Na konferenci se je razpravljalo tudi o vprašanju cene ter prišlo do zaključka, da treba sedanje maksimalne cene znatno povišati. Proizvajalci so namreč izračunali, da stane njih kilogram sladkorja okoli 5 K 40 vin., dočim bi znašal davek okoli 80 vin. za kilogram. Tako bi prišel torej kilogram sladkorja v nadrobni prodaji na približno 7 K. Vprašanje je samo, kdo bo veroval, da proizvajalce res stane kilogram sladkorja 5 K 40 vin., ko je stal pred vojno kilogram sladkorja proizvajalca okoli 20 vinarjev. Sedemindvajsetkrat se pa surovine in delavci vendar niso podražili! Vsake reči kar je prav!

Posestne razmere v Srbiji. Srbski centralni odbor v Ženevi je nedavno izdal brošuro o posestnih razmerah v mejah bivše Srbije. Knjižica navaja med drugim: Na plodnih ravninah in ob velikih rekah Donave, Save, Morave, Ibra in Vardarja so tudi večja posestva, vendar ne tako prostrana kakor v drugih deželah. Razen tega doprinese demokratični ustroj naše družbe v to, da se ohranja mala posest; vsak posestnik živi na svojem posestvu in ga obdeluje sam s svojo družino. Le izjemoma je kdo, ki obdeluje svojo zemljo z najetimi delavnimi močmi. Zato v Srbiji ni kmetijskega proletarijata in tako tudi ne kmetijskega delavskega vprašanja. Ta razdelitev daje organizaciji srbske družbe posebno obeležje. Mala posestva so osnovni temelj blagostanju srbskih množic, ona ohranja zdrave gospodarske razmere njegove družbe. Glasom popisa l. 1897. je bilo v Srbiji 293.483 posestev, in sicer: izpod 3 ha 33,490 %, od 3 do 5 ha 21,161 % od 6 do 10 ha 27,650 % od 11 do 20 ha 14 %, od 21 do 60 ha 3,5 %, od 61 do 100 ha 0,168 %, od 101 do 300 ha 0,027 %, nad 300 ha 0,004 %.

Sladkor za čebele. Deželna vlada za Slovenijo je izposlovala v Pragi sladkor za čebele ter določila, da dobi čebelarstvo za Kranjsko 3 vagone, štajersko in koroško čebelarstvo 2 vagona sladkorja. Pravico do sladkorja imajo vsi čebelarji, člani in nečlani društva, ki se morajo prijaviti edino le pri čebelarških podružnicah. Podružnice imajo sestaviti nabiralne liste, ki naj obsegajo ime

čebelarjevo, kraj, pošto, število plemenjakov, vrsto panjev in množino sladkorja. Roji ne pridejo v poštev. Nabiralne liste in denar naj pošljejo podružnice najkasneje do 28. t. m. svojemu osrednjemu društvu. Cena 6 K 1 kg. Morebitni večji stroški se bodo doplačali pri prejemu blaga. Podružnice dobe sladkor le pod pogojem, da pošljejo same ponj po prejetju obvestila, in sicer s svojimi vrečami, ker vreče, v katerih pošlje tovarna sladkor, so iz papirnatega blaga in niso sposobne za prekladanje. Sladkor je danes došel.

Promet na Jadranskem morju. Curnardova črta je s 15. t. m. otvorila novo progo z Jadranskim morjem, zlasti z Reko. 15. t. m. je odplul prvi parnik, ki ima na krovu več sto ton modre galice ter drugega blaga za Srbijo.

Za ženske.

ZZS Za ženske. SZS

Nahoda se obvaruješ ali vsaj hujši nahod zabraniš, če vsako jutro, (ko si se že ves umil s svežo vodo, tudi roke, vrat in prsi!) ponosljaj 2—3 pesti vode.

Nadležnega kašlja se kmalu iznebiš, če se zdržiš 6—8 dni vsake mrzle jedi in pijače, pa tudi kisle jedi in pijače. Tudi poprova štupa je, če kašljaš, zelo nepotrebna. — Tudi lizanje medu zjutraj in zvečer po eno žlico olajša dihanje in zelo ublaži kašelj.

Nove lončene posode ne smeš postaviti takoj na hud ogenj. Tako posodo nalij z mrzlo vodo in pusti, da polagoma zavre, potem naj se ohladi voda v njej. Stara je tudi navada, deti v nov lonec par gorečih ogljev (od lesa), vlti nanje kropa in pokriti posodo — ali namazati posodo od znotraj z redkim popom iz pšenične moke. Taka posoda ne počiva rada in ni škodljiva zdravju. — Za mleko je lončena posoda najboljša, tudi zelje in žganci so bolj okusni v njej. Počena lončena posoda vztraja še cela leta, ako jo daš zvezati. Za umivanje je zvezan lonec res da malo siten, pa saj se dobe krtače in metlice!

Prav mehka pečenka za stare ljudi. Meso potolci in sesekljaj, vlij v kozice žlico vode in pristavi. Semintja prilij zopet žlico vode, in ko je meso že mehko, odlij vodo, posoli meso, polij ga z razbeleženo mastjo in pusti, da malo zarumeni. — Bolj okusno je, če ga zalivaš z mesno juho, kar velja sploh za vsako meso.

Krompir se ne pokvari. Krompir, ki je kuhan in mora čakati, dobi slab okus. Odlij vodo, da je ostane le malo na dnu, pokrij lonec s prtičem in natrosi na prtič malo soli, lonec pa deni s hudega ognja.

Maslo, sirovo ali kuhano, se pokvari, rado, če stoji na soncu in na zraku. Maslo mora biti vedno spravljeno na temnem, hladnem in suhem kraju; če ni drugega, pa v globokem prstenem loncu; lonec pokrij s pergamentom ali s posodico, polno vode. Če zaviješ maslo za več dni v papir, moraš zgnesti prej vodo iz njega, sicer dobi plesniv duh. Če maslo pri topljenju smrdi, če se nabira pod vrhno rumeno plastjo umazano-rjava gošča, je maslo potvorjeno; če cvrči in škropi pri topljenju, je v njem preveč vode. Maslo samo na sebi ima 10—12 odstotkov vode, prignete se mu pa lahko precej več vode. Jako rumeno tovarniško maslo je pobarvano.

Krompirjeva juha z jabolkami. Na kg krompirja vzemi pol kilograma jabolk, razreži in olupi oboje, deni krompir kuhati, jabolka deni vanj. Ko je krompir zavrel, posoli in zabeli z sirovim maslom. (Maslo se dene kar v krop, ne da bi se raztopilo). Ko je kuhano, pretlači skozi sito, prevrži še enkrat in daj na mizo z opečenimi kruhovimi rezinami.

Velikonočne košarice. 7 dkg sladkorja obričaj ob četrt pomeranče ter ga polij s slabo osminko zavrete smetane. V snež-

ni kotliček deni 2—3 rumenjake, zgoraj navedeno ohlajeno smetano stepaj na gor-
kem štedilniku toliko časa, da se jame go-
stifi, a zavreti ne sme. Nato primešaj eno
slabo deko stopljene gelatine in stepaj še
nadalje. Ko se že hladi in žoličasto naku-
piči v izdolbene pameranče, z jagodami
ribizlja in postavi na led. Ta množina za-
dostuje za 5—6 pomeranč.

Drobiž.

Poizkusi za dosego daljšega življenja.
»Svépomoc« poroča, da so se začeli Ame-
rikanci na vso moč zanimati za to, kako
da bi podaljšali človeško življenje. Zdrav-
stveni komisar v New Yorku namerava
uresničiti naredbo, ki pravi, da bo vsa-
kdo dolžan se dati najmanj enkrat na leto
od kakega zdravnika pregledati. Nadejajo
se, da bo s tem podaljšano človeško živ-
ljenje povprečno za tri do pet let.

Aparat za ljubezen. Neki inženir v
San Franciscu je iznašel aparat, ki iz-
meri moč ljubezni in prijateljstva med
dvema človekoma do največje matematič-
ne natančnosti. Pri tem merjenju čuvstev
zgrabita oba »bolnika« za nek ročaj, ki je
po mnogih žicah zvezan z nekim koles-
jem, ki zaznamuje s pomočjo kazalca do
lasu natančno ljubezensko nagnenje enega
do drugega. Če pa ni med obema nobene
simpatije, tedaj se kazalec ne premakne.
Ta aparat more baje celo zaznamovati
intenzivnost duševnih nagnenj do naj-
manjših duševnih odtenkov.

Ruski kmetje in izobrazba. Ne samo
delavci, marveč tudi kmetje na Ruskem
kažejo veliko zanimanje in želijo po izob-
razbi. V mestu Kraslovo so n. pr. ustano-
vili z lastno silo visoko šolo, kjer se bo v
prvi vrsti poučevalo kmetijstvo. V zvezi
s to šolo se je otvorilo več delavnic, v
katerih se bo gojil praktičen pouk.

Telefon med Evropo in Ameriko. »Ti-
mes« poročajo, da se je Marconijevemu
društvu posrečilo postaviti brezžično te-
lefonsko zvezo med mestom Clivdanom
v irski grofiji Galweg in rtom Grace v
Kanadi.

Antantnih vojakov je padlo v svetov-
ni vojni 5.500.000. Jako veliko je tudi šte-
vilo francoskega civilnega prebivalstva,
ki je poginilo v vojni. — Ogrska je po-
slala na bojišče 3.437.776 vojakov. Padlo
jih je 471.193.

Avstro-ogrskih vjetnikov je v Sibiriji
in v Uralu še vedno 161.000 mož in 11.800
oficirjev.

Spomenik krompirju. Ne le slavni
možje, državniki, umetniki in vojskovodje,
tudi krompir ima svoj spomenik. Stoji na
Nemškem v Oberharcu, med Braunlage
in Tanne. Še pred leti je bil od vseh strani
obdan od gozda, toda sedaj je gozd iztreb-
ljen in spomenik stoji na odprtem polju.
Na podnožju, ki ga tvorita dve stopnici,
stoji velika granitna skala, na njej pa je
pritrjena železna ploča z napisom: »Tu so
l. 1748. prvič poskusili saditi krompir.«
V Frankfurtu so že l. 1588. usadili prvi
krompir, vendar pa takrat še kot botani-
ško posebnost, ravnotako tudi na Dunaju.
Med tridesetletno vojsko se je krompir
vsled bede bolj razširil, vendar pa ga tudi
takrat še niso splošno sadili.

Regulacija Save in Kolpe. Trgovska
in obrtna zbornica v Zagrebu se je obr-
nila na merodajne činitelje s spomenico,
da bi Sava in Kolpa z uravnavo napravili
plovni. Trgovinsko ministrstvo je pred-
loge upoštevalo in se bo že v letošnji pro-
račun uvrstila postavka za regulacijo Sa-
ve in Kolpe.

Pošta pred sto leti. Dandanašnji se
često pritožujemo, da pošta počasi in ne-
zanesljivo posluje. Toda sedanje poštne

razmere so v primeri s pošto pred sto leti
naravnost čudovito urejene, vzorne. Ta-
krat še ni bilo poštnih nabiralnikov, ki bi
jih tudi rabiti ne mogli, ker tedaj še ni bilo
poštnih znamk. Vsakdo je moral nesti
svoje pismo na pošto, kjer ga je dal zva-
gati, in je plačal zanj 6 do 12 srebrnih gro-
šev, kakršna je pač bila teža. Kljub temu,
da je bila poština visoka, se je mnogo
pisalo. Pred 100 leti je bilo še zelo malo
časopisov in tako so ljudje vse važnejše
novice naznanjali znanem v pismih. Vsa-
kdo je hitel, da je bil ob določenem dnevu
gotov s pismi in ovoji, ter jih je oddal
poštnemu vozu, ki jih je prevažal od me-
sta do mesta. Na »zapoznele dostave« so
bili ljudje zelo navajeni, zlasti ob času
spomladnih povodnji in deževja. Veliko-
krat se je dogodilo, da je voz obtičal na
sredi poti. Zlasti prijetno je bilo v takem
slučaju za popotnike, ki so morali čakati
po par ur, dokler ni prišla priprega iz bliž-
nje vasi. Političnih in drugih važnih spi-
sov odličnih osebnosti niso zaupali pošti.
Te so prenašali sli-jezdci, ki so na dolo-
čenih postajah menjavali konje in še pre-
cej urno opravljali svojo službo. Velik pre-
obrat v poštnem prometu se je zgodil l.
1840., ko je Anglež Rowland Hill iznašel
in uvedel poštne znamke.

Kako visoko se vzdigne ptič? Od
pamtnika stremimo dognati, v čem ob-
stoji mehanizem ptičjega poleta in kako
bi ga mi mogli posneti. Pri tem pa je
vprašanje, vsekakor manj važno, pa nič
manj interesantno, kako visoko se vzdigne
ptič, le postranska stvar. Znanstvenih dej-
stev za dober in popolen odgovor je raz-
meroma jako malo. Znameniti poznavalec
ptičev, Gätke, ki jih je opazoval na Hel-
golandu, je mnenja, da polete nekateri
ptiči v višine 3000—5000 metrov. Temu
nasproti trdi pl. Lucanus, da se ptiči redko
vzdignejo v višino nad 400 metrov. Naj-
večjo višino je dosegel orel: 3000 m, škr-
janec: 1900 metrov, vrani dosežejo viso-
čino 1400 metrov. Pl. Lucanus meni, da je
zrak v višini več tisoč metrov tako re-
dek, da ptič ne more več dobiti potrebne
opore. V še višjih višinah bi ptičem ško-
dovala nizka temperatura, ki tam vlada.
Zanimivo je, da se kondor, po opazova-
nju Aleksandra Humboldta, vzdigne v vi-
sočino 7000 metrov. Humboldt je namreč
sam, v višini 4500 metrov nadmorske
višine, videl kondorja tako visoko nad
seboj, da je videl samo eno črno točko.
Seveda se začne prostor, v katerem se
navadno suče ta orjaška ptica, šele v vi-
šini 3000 metrov.

Kakšno višino dosežejo ptiči, moremo
določiti šele, če opazujemo različne ptičje
vrste in rede. Višina je odvisna od kon-

strukcije peruti, od zgradbe telesa in od
načina, kako je ustvarjen njih dihalni or-
gan.

POSILANO.

Založba Kleinmayr & Bamberg v
Ljubljani se usoja p. n. občinstvu nazna-
niti, da pripravlja izdajo »Velikega slo-
venskega vzornega spisoznika« izpod pe-
resa gospoda profesorja Henrika Podkraj-
ška. — Spisoznik, okoli 350—400 strani,
bo v kratkem izšel in bo obsegal izbrano
zbirko pisem, listin in vlog za zasebnike,
trgovce in obrtnike. Izkratka: spisoznik
bo neogibno potreben svetovalec v vseh
vprašanih in pravnih slučajih zadevajo-
čih gospodarski promet.

Naročila pred izdajo, ki so potrebna
spričo majhne naklade zaradi težkoč pri
nabavi papirja, sprejemajo vse knjižarne.

MALI OGLASI.

Za vsako besedo je plačati 20 vinarjev
naprej. Pri več kot petkratnem oglaševa-
nju velja beseda le 15 vinarjev.

Pozor kupci. Kedor želi kupiti hišo z
zemljiščem ali samo zemljišče v Trbov-
ljah, ali pa prodati, naj piše (in priloži
znamko) na Antona Ureka, posest-
nika, Loke 329, Trbovlje II.

Kupi se več registriranih blagajn. Kje
— pove upravništvo.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana, Franciškanska ul. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, župan-
stva in urade. Najmoder-
neše plakate in vabila
:: za shode in veselice. ::

Letne zaključke

Namoderneša uredba za
tiskanje listov, knjig,
brošur itd. itd.

Stereotipija Litografija.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico v Ljubljani

vpisana zadruga z omejeno zavezo.

Društvo je ustanovljeno leta 1908 ter ima sedaj 3330 članov.
Iz računskega zaključka za leto 1917/1918 je razvidno, da znaša:

rezervni sklad	K 30.893.—
dispozicijski sklad	20.000.—
bolniški sklad	21.000.—
pogrebni sklad	10.000.—
deležni sklad	100.901.14

Zaostali po umrlih članih dobé posmrtno podporo. Člani, ki so
bolni dobé bolniško podporo.

Društvene prodajalne so v Ljubljani in okolici, na Jesenicah, Savi,
Koroški Beli in Trzinu.

Kot član pristopi lahko vsakdo. Pristopnina znaša K 1, delež K 50.

Pisarna in centrala:

Ljubljana - Spodnja Šiška, Kolodvorska ulica šte. 56.